

Előszó

Juhász György Mezsgyén című esszé- és tanulmánykötetéhez

(Mezsgyén. *A határtalan Balkán. Esszék, tanulmányok.*

Keskenyúton Délvidéki Tragédiánk 1944-45 Alapítvány, Budapest, 2013)

A Kossuth rádió március 10-i reggeli műsorában egy orosz történész arról beszélt, mekkora reneszánsza van náluk a Sztálin-kultusznak a fiatalság körében. Helyeslik a véres kezű tömeggyilkos módszereit, mint mondják, „nagyáttette”, világhatalommá emelte Oroszországot. Szolzenyicin, Salamov és mások műveit pedig, akik hitelesen ábrázolták a Gulágot s a szovjet élet rettegéssel és örökös sorbaállással teli hétköznapjait, tudatosan elutasítják, nem olvassák.

Tempora mutantur? Az emberi természet alig változik. Ugyanaz a kutyakomédia játszódik a világ színpadán, legfeljebb a szereplők, a jelmezek és a jelvények cserélődnek ki. A villámsebessen fejlődő technika csak „finomítja a kint”, ma már vérfürdő nélkül is sikeres a globális agymosás. Az ifjabb nemzedékek – tisztelet az egyre fogyatkozó kivételnek! – mámorosan tobzódnak önnön tudatlanságukban. Észre sem veszik, talán fel sem fogják a multinacionális pénzügyi háttérhatalom velük kapcsolatos tervét, vagyis azt, hogy kellően elbutítva, engedelmes biomasszaként szolgálniuk kell a Szent Extraprofitot.

Idehaza mást se hallunk a saját gyűlöletkampányától bódult ellenzéktől, mint fasisztázást, antiszemitázást, rasszistázást, ezzel vádolva a jelenleg uralmon lévő (finomabban: kormányzó) pártot, illetve a lakosság többségét kitevő választóit, támogatóit. Kellő biztatást, muníciót nyújt ehhez a manőverhez a „fejlett és művelt” Nyugat, amely annyiszor használta ki, hagyta cserben, árulta el országunkat, ahányszor csak alkalma nyílt rá a történelem során. Az önmagát újabban európai gyurmává maszatoló Nyugat csupán azt venné jónéven – pontosabban: azt tűrné el – ha úgy néznénk szembe múltunkkal, valós bűneinkkel, hogy maradjon ki belőle Trianon az összes következményével, és maradjon ki a vörös csillagos rémuralom párosítása a náci

bestialitással. Máskülönben hogyan is mocskolódhatna gyámolítottja: az egyre „demokratikusabbá” fúvódó liberálbolsevik buborék idehaza, és hogyan is létezhetne immár több mint 93 éve szomszédaink sovinszta hentespolitikája a hazánktól elrabolt területeken, mindenekelőtt a szintiszta magyar tömbökben élő testvéreinkkel szemben?

Juhász György irodalomtörténész, hungarológus, a délszláv térség jeles szakértője új könyvének első részében a darabokra hullott Jugoszlávia utódállamainak tektonikus politikai és társadalmi mozgásaira reflektálva arra keresi a választ, hogyan, mennyiben érintették ezek a változások hazánk és e térség kapcsolatait, illetve az ott élő magyarság sorsában milyen irányban történtek elmozdulások. Látélete lehangoló: akár a Szerbiában, akár a Horvátországban élő nemzetársaink rohamos fogyatkozását, akár a kisebbségi sors átkos „morbus hungaricusát”: a gomba módra szaporodó, egymással vetélkedő magyar pártocskákat, koncert való marakodásukat figyeljük, bizakodásra vajmi kevés az okunk.

Hogy mi vezetett ide, azt részletesen elemzi a szerző: kíméletlen elnyomás a királyi Jugoszláviában, majd a titóista „felszabadítók” tudatos népiirtása 1944-45-ben, melynek tervét egy Čubrilović nevű kalandor, hajdani terrorista dolgozta ki, aki a szarajevói merénylet idején még Gavriló Princip köréhez tartozott, később pedig Tito bizalmasa lett. Ördögi partitúrájának lényege, hogy a győztesek jogán tervszerűen és könyörtelenül tizedeljék meg a Bácskában élő magyarokat és a Bánátban élő németeket. „Nagyszámú idegen népet kaptunk.... Tömegeinknek a kisebbségekkel szembeni gyűlöletét és leszámolási hajlamát konstruktívan kell kihasználnunk” – írta hajdanán. Akadémikusként nagy becsben, ágyban, párnák közt halt meg, 93 éve-

sen, Milošević átokfutásának a kezdetén.

Szerbia az 1991 és 1999 közt megvívott négy vesztes háborúja után most éli át Trianonját, miközben politikusai egyre csak az Európai Unióba erőltetik felvételét, a kivagy, agresszíven nacionalista, kegyetlen mentalitású nagy többség akaratára ellenére. Lehetséges, hogy jó balekok módjára őket is mi visszük be a hátunkon? Holott az 1944-45-ben ártatlanul legyilkolt negyvenezer magyar tömegsíriai máig sincsenek feltárva, s a szerb martalócok még egy árva fakeresztet sem tűrnek meg a készakarva szemétdombokká barmolt helyszíneken.

A szerző külön tanulmányt szentel a mindenkori satnya, defenzív magyar külpolitikának, sorra véve az egymást követő kormányok mulasztásait. Ha csupán az eufemisztikusan „rendszerátalakítás”-nak hazudott rendszerátmaszkírozás soha vissza nem térő, de elpackázott diplomáciai lehetőségeit vizsgáljuk, máris választ kaphatunk arra, hogy „régí dicsőségünk, hol kése az éji homályban”...

„Autonómiát, de melyet?” – kérdi Juhász, végigvezetve az olvasót a Délvidék Trianon utáni kálváriáján. Vajon mit nyerhetne a kétszázötvenezerre csökkent magyarság a vajdasági szerbek autonómiájával? Ellenpontként a kialakulóban lévő Nagy Albánia rohamosan növekvő jelentőségére mutat rá a balkáni térségben. Amíg az elmúlt közel száz évben az albánok lélekszáma megtöbbszöröződött, a miénk Horvátországban a nyolcadára, Szerbiában a felére csökkent.

Juhász György illúzióktól mentes, helyenként szarkasztikus látásmódjával, stílusával tárgyilagos képet vázol föl lehetséges barátainkról, szövetségeseinkről. Akik persze nincsenek. A politikában az érdek uralkodik, ami pedig úgy hullámszik, mint a viharos Balaton. Idegenek voltunk Európában, ma sincs másként, némi rokonszenvet csupán a lengyelektől és a litvánoktól remélhetünk.

A könyv második része sokkal személyesebb, líraibb, vallomásos hangvételű. Juhász György szívből jövő remek portrékban örökíti meg mentorait. Szeli Istvánt, az Újvidéki Egyetem Magyar

Tanszékének professzorát, aki 1969-ben létrehozta, megalapította a világ első Hungarológiai Intézetét, amelyet ugyan Milošević bezárított, de jelentősége így is felbecsülhetetlen. Szeli professzor úr olyan tanár volt, aki tanítványait magával ragadta, szeretetével, tudásával, szerénységével, igényességével és személyre szóló figyelmességével. A legjobbat, a legtöbbet hozta ki belőlük. Szerkesztőként majdhogynem ugyanez jellemezte Hornyik Miklóst, aki csalhatatlan biztonsággal ismerte fel és csiszolta másokban a talentumot, olyan kifinomult ízléssel, hatalmas intelligenciával és kérlelhetetlen szigorral, ami fájdalmasan hiányzik a mai szellemi – majdhogynem azt írtam: szellemtelen – életünkből. Nélküle soha nem vállalkozott volna publikálásra szerzőnk. A halottak sorát a rajongva szeretett és tisztelt íróbarát, Gion Nándor zárja, akinek regényeit, pályafutását még senki sem tárgyalta, elemezte ilyen olvasmányos alaposággal.

Hogy ki is Juhász György, honnan indult, mit hozott otthonról, s merre kanyarodott akár kalandosnak is mondható pályafutása, megismerhetjük kötetzáró curriculum vitae-jéből, a *Kárpótlás* című esszéjéből. Szerzőnk akár Zrínyi Miklós jelmondatát is választhatta volna életrajza mottójául: „Sors bona, nihil aliud!”. Csakhogy a szerencsét a kellő pillanatban derékon kell kapni, s a tőle kapott kegyet nem elodázva átölelni, különben elkallódhatnak az inspiráló lehetőségek, nem születnek értékes gondolatok, esszék, tanulmányok, könyvek, s nesze semmi, fogd meg jól a végeredmény életmű helyett. Juhász György nem vacillált, időben kapcsolt, üstökön ragadva gyűrte maga alá Fortunát, egyetlen magyar ösztöndíjasként tanult Újvidéken, hogy utána Ljubljanában és Eszéken tanítson évekig az ottani egyetemeken, amíg a csapodár szépaszszony hátat nem fordított neki. Tudvalévő, hogy senki se lehet próféta a saját hazájában, de amit a mindenkori magyar elit (majdhogynem „uralkodó osztály”-t írtam foximaxisan) művelt és művel parlagon hagyott, átlagtól eltérő fenomenjaival, azért legalábbis egy világbajnoki aranyérem járna neki, ha már a focit kétszer is elcsesztük.